СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 208. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 8-го вересня 1939. No. 208. Jersey City, N. J., Friday, September 8, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ЗМІНУ НЕВТРАЛЬНОСТЕВОГО АКТУ

ВАШИНҐТОН. — Хоч уряд проголосив цілковиту невтральність у цій війні, проте президент Рузвелт носиться з думкою, щоб незадовго скликати конґрес і натиснути на нього, щоб він змінив теперішній невтральностевий акт. Таке говорять у добре поінформованих колах. Президент далі є того переконання, що теперішній невтральностевий акт, що забороняє продаж усіх воєнних артикулів воюючим сторонам, не є добрий і його треба змінити так, щоб можна було продавати зброю й амуніцію тим краям, які вкаже уряд. Президент думає скликати конґрес між 15. і 1. жовтня. Та він чекає, аж американська публична опінія сформується в тому напрямку, що кожний американець зрозуміє, що Америка не може цілковито ізолюватись від европейської війни, бо остаточний вислід европейської війни матиме також безпосередній вплив на Америку.

ДИСКУТУЮТЬ ЗАГРОЗУ НЕВТРАЛЬНОСТИ.

ВАШИНҐТОН. — В урядових колах дискутували можливість нарушення американської невтральности з боку якоїсь іншої держави. Що буде, наприклад, коли якась воююча сторона спинить якийсь американський корабель на морі, перешукає його, забере продукти, хочби і за оплатою, або перешукуватиме почту? Що має робити в такому випадку Америка? На це питання уряд не знайшов якоїсь сталої відповіди, а рішив ждати аж такий випадок десь справді станеться. Тоді щойно уряд рішить, що робити.

СОВІСНЕ ВИКОНУВАННЯ НЕВТРАЛЬНОСТИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту додав до листи воюючих сторін також Юнію Полудневої Африки, що є домінією Англії і що виповіла недавно війну Німеччині. На основі невтральностевого закону і до названої держави буде спинений усякий вивіз з Америки воєнних продуктів. Одночасно високі урядовці в департаменті стейту заявили, що Америка буде совісно придержуватись свого невтральностевого закону і всі невтральні краї, а серед них в першу чергу Канада, будуть мусіти дати переконливі докази, що воєнні артикули, які вони куплять в Америці, не підуть до воюючих сторін, тільки будуть ужиті для домашніх потреб.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ХОЧЕ ЦЕНЗУРИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар президента, Ерлі, заявив в імені президента, що уряд не задумує запроваджувати в Америці якоїнебудь цензури, як довго Америка знаходиться в мирнім стані. Задержана буде така сама свобода друку і слова, як була передтим. Зате адміністрація пильно слідкує за радіом, яке повну свободу деколи може надужити. Колиб так було, то мабуть будуть впроваджені обмеження на радіо.

АПЕЛЬ ПРЕЗИДЕНТА В СПРАВІ ШПИГУНСТВА.

ВАШИНҐТОН. — На прохання головного прокуратора Мурфія президент Рузвелт видав апель до всіх громадян, щоб вони пильно слідкували за всякими проявами шпигунства, або саботажів в Америці і доносили про це дотичним владам, головно федеральним бюрам доходжень. Та водночас президент остерігав, що ці інформації мусять бути оперті на правді; не можна несливо й легкодушно доносити на когось, щоб тим не заподіяти кому кривди.

ПОЧТА ДО ЕВРОПИ БУДЕ ЙТИ ДАЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Представник американської почти заявив, що почта буде далі йти до европейських країв, і то навіть до воюючих. До Німеччини буде йти через Голяндію, а до Польщі через Румунію. Тільки почта буде тепер трохи спізнена.

ПЛЯНУЮТЬ ПАТРУЛІ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОД.

ВАШИНҐТОН. — Американська маринарка почала відновлювати 116 старих воєнних кораблів, що залишилися з попередньої світової війни і що стояли нечинні в доках Філядельфії та Сан Дієго. Деякі з них уже відновлено і вони роблять свою службу. Інші відновлюють. Ці кораблі будуть робити службу патруль американських вод, щоб на них не знасилував хтось невтральности. Можливо, що вони будуть також товаришити американським торговельним кораблям на ширші води.

ЗРІСТ ЦІН НА ХАРЧЕВІ ПРОДУКТИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент хліборобства пильно слідкує за зростом цін хліборобських продуктів. Департамент радий з того, що ті ціни трохи підскочили, бо це облекшить положення фармера. Але коли ціни будуть скакати зависоко, тоді департамент буде цьому запобігати.

ВІЙСЬКОВА СТОРОЖА В ЛОНДОНІ.

Цей сторож, як усі інші того роду в Лондоні, має коло себе сталеве схоронище на випадок повітряного рейду.

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ВДЕРЖАТИСЬ НЕВТРАЛЬНОЮ.

Італія повідомить у скорому часі уряди Франції, Англії й Польщі про свою невтральність. Кажуть, що Мусоліні зновить свої змагання довести до мирової конференції між воюючими. Та перешкода в тому, що Франція й Англія будуть вимагати, щоб Німеччина, заки зачнуться наради, забрала війська з Польщі, а на це Німеччина ледве чи згодиться.

ВИБУХ СТРІЛЬНА.

17-літній Степан Галайко з с. Гошан, рудецького пов., разом з кількома ровесниками знайшли на терені громади Заваровичі артилерійське стрільно. Стрільно вложили вони у вогонь. По 30 хвилинах стрільно експльодувало, причому відламки розсипалися над с. Гошанами та спричинили переполох. На щастя обійшлося без жертв у людях.

ЗНАЙШЛИ БЕЗ ГОЛОВИ.

З Мінас Жерайс (Бразилія) повідомляють, що хтось убив фазендейра Алешандре Франса та відрізав йому голову. Голови не знайдено. Алешандре процесувався з жінкою, яка просила розводу, бо він мав страшну недугу - проказу. Справника вбивства шукає поліція.

ЖІНКА БЛИЖЧА НІЖ БАТЬКО.

В озерах Онтерія зо спеки утратили життя 15 осіб. Між ними знаходився і Молсон Робертсон, літ 30, з Торонта, який доказав стару правду, що жінка є ближча для чоловіка як рідний батько або мати.

Його старий батько плив лодкою, везучи жінку Робертсона. Нагло човен перевернувся й обидвоє почали потопати. Молодий Робертсон скочив до озера, таки в одінні, і кинувся рятувати жінку. Вирятувавши її, вернувся по батька, але так уже був знесилений, що потонув з батьком.

ПОЛІЦІЯ ПЕРЕШКОДИЛА ЛІЦИТАЦІЇ ДІВЧИНИ.

У Палесейд Парк, Ню Йорк, відбувалася публична ліцитація дівчат, що в дорозі ліцитації хотіли знайти для себе мужів. Дня 12-го липня ц. р. на підвищенні уставили 22-літню дівчину, Елізабет Карлтон з Шікаґа, і над нею почалася ліцитація. Адольф Шварц, літ 48, з Ню Йорку, сподобав дівчину і хотів купити її для себе на жінку, та присутні поліційні детективи заарештували власника парку, ліцитовану дівчину і Шварца, і всіх їх посадили до Іванової хати.

СМЕРТЬ ІЗ НЕОСТОРОГИ.

Трагічна смерть спіткала 2½-літнього синка Івана Скрипника з Торонта, коли дитина впала в балію гарячої води. Малий Михась приглядався, як його старші брати приготовляли кипячу воду, щоб скупати собаку. Коли хлопці пішли по зимну воду, Михась несподівано впав у балію та так попарився, що пізніше в шпиталі помер.

ЗА ЗНЕВАГУ СОЮЗНОЇ АРМІЇ.

Познанський суд засудив на 3 тижні арешту еміґранта з Франції Качмарека, що в приватній розмові висловився зневажливо про французьку армію. Суд у мотивах присуду подав, що полякам не вільно безкарно ображувати чести армії, що є звязана союзом з Польщею.

ЗЛОДІЇ ОБІКРАЛИ ПОЛІЦІЙНОГО АҐЕНТА.

До помешкання поліційного аґента Зиґмунта Ґловацького у Львові дісталися злодії крізь відчинене вікно в ночі і забрали гардеробу вартости 2,000 зл. та облігації конверсійної позички вартости 8,000 зл.

ГРІМ У КОСТЕЛІ.

В часі богослужби в Клержиськах на Виленщині вдарив у костел грім та приголомшив 37 осіб.

ПЯТЬ КІЛЬОГРАМІВ ЗОЛОТА ДЕННО!

Повідомляють з Ріо де Жанейро, що з копалень на берегах ріки в Мунісіпії Турі Ассу, стейті Мараньои, добувають денно 5 кільограмів золота. Працює там близько дві тисячі люда.

ЖІНКА НЕ ЗНАЛА, ЩО ЇЇ ЧОЛОВІК ТАКОЖ ЖІНКА.

Мейбел Фипс з Пасадіни, Кал., має 50 літ, але не знала, що її чоловік, з котрим жила від 1934 р., зовсім не є чоловік, а жінка. В дійсности вона навіть шість тижнів тому покинула свого ніби-чоловіка через те, що він ходив з іншими жінками.

Мешканці Пасадіни знали 23 роки Джеймса Фипса як знаменитого шофера. Ніхто не підозрівав, що це жінка, тимбільше, що він мав грубий басовий голос. Тимчасом його дійсне імя було Мінерва Фипс. Як вона признався в поліції, то саме грубий голос заставив її перебратися за чоловіка. Їй дуже докучали через той голос. В додатку через свій голос вона не могла дістати жіночого заняття. Отже вона обтяла волосся, перебралася за чоловіка, знайшла роботу як шофер і так заробляла дотепер. Все це уйшло би ще. Одначе їй захотілося ще й оженитись і вона женилася два рази. З першою жінкою прожила два роки і вона вмерла в 1930 р. Тоді вона оженилася другий раз.

Лікар ствердив, що поза чоловічим голосом вона зовсім нормальна жінка.

ДВІ РОДИННІ ТРАҐЕДІЇ.

На тлі сварок за маєток часто доходило до бійки в хаті Софії Ковальської в Затоці, пов. Городок, яка мешкала з двома доньками і двома зятями: Романом Фоґельґезанґом і Рудольфом Кшисем. Два роки тому Р. Фоґельґезанґ убив восени свого тестя підчас сварки і за це окружний суд у Львові засудив його на кару 5 років вязниці, але апеляційний суд зменшив йому кару до 2 років і засуджений вийшов на волю. В середу, 21-го червня, впоздне дійшло до сварки і бійки, підчас якої Р. Фоґельґезанґ кинувся з бритвою на свою тещу і на жінку Кшися. В обороні нападених станув Р. Кшись, який застрілив Фоґельґезанґа та його жінку Катерину. Кшися арештувала поліція. На полях Бурканова, пов. Теребовля, 43-літній А. Стеців убив ножем сестру своєї жінки, Михайлину, на очах двох її сестер. Причина вбивства невідома.

НАЙДОВША ТЕЛЕФОНІЧНА ЛІНІЯ.

В останніх днях урухомили в СССР нову телефонічну лінію між Москвою й Хабаровським, що є найдовшою в світі, бо має 12,000 км.

СТРІЛИ ДО ГАЙОВОГО.

В лісі Рата під Равою Руською гайові лісів кн. Сапіги стрінули двох невідомих осібняків, що засипали їх револьверовими кулями та ранили одного з них.

НІМЕЦЬКИЙ НАСТУП НА ВАРШАВУ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

ВАРШАВА. — Столиця Польщі майже евакуована. Уряд і заграничні представництва перенеслися до інших міст, головно до Люблина. Місто обкопують новими ровами. Польський комунікат подає, що навіть якби польській армії не вдалося задержати німців на головнім відтинку (а є ним бойова лінія Плоньськ-Цеханів), то буде боронитись само місто.

ВІЙНА НА НІМЕЦЬКІЙ ЗЕМЛІ.

ПАРИЖ. — Французи читають із задовіллям, що тепер не є так, як було в 1914 році, коли то німецькі війська вдерлися до Франції. Тепер діється навпаки. Французькі комунікати подають, що французькі війська вдерлися коло Ахен і Сарбрікен на німецьку територію. Кажуть, що в рурській области посунулись вони на яких 7 миль далеко.

НІМЕЦЬКА ТАКТИКА СУПРОТИ ФРАНЦІЇ.

БЕРЛІН. — Німецькі воєнні комунікати ще раз підкреслили, що на заході без змін, себто що нема ворога на німецькій землі. Преса пише про Францію дуже осторожно. Так, якби французи падали жертвою Англії. Постійно пишеться, що німці не воюють з французами та що не мають до Франції ніяких домагань. Далі кажуть, що німецька військова команда дала приказ не нападати на Францію, ні не бомбардувати Парижу чи Лондону, а тільки боронитись. Це так, щоб на західнім фронті видержати так довго, поки не зломиться опору польської армії. Думають, що по рішальній битві з Польщею Німеччина зачне наново переговорювати, якщо, очевидно, Франція й Англія на те згодяться. Гітлер рахує на те, що вони згодяться. Але в Англії й Франції думають інакше.

НАД ЛОНДОНОМ І ПАРИЖЕМ.

ЛОНДОН. — Мешканці Лондону пережили перший день переполоху, коли сирени дали знати, що наближаються німецькі літаки. Та бомбардовань не було. Кажуть, що німці вислали ескадру літаків тільки для розвідчих цілей.

ПАРИЖ. — Заалярмовано Париж і здержано по вулицях увесь рух, бо завважено німецькі літаки. Та налету не було.

НАСЕЛЕННЯ МСТИТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Німецькі воєнні звіти подають, що німецька армія в Польщі вправді скоро поступає вперед, але стрічає опір і неприхильність з боку населення. Між тими цивільними, що з задів обстрілюють німецьких жовнірів, є не тільки чоловіки, але й жінки. Таке було в Ченстохові. А в Катовицях вбили цивільні вночі двох німецьких жовнірів, що стояли на варті.

КРАКІВ НЕ БОРОНИВСЯ.

ВАРШАВА. — Краків віддано німцям без оборони. Німецька команда відвідала зараз на Вавелі гріб маршала Пілсудського й поставила при ньому почесну сторожу. При тім зазначено, що Пілсудський був приятелем Німеччини і був за згоду з нею. Німецька армія, що заняла Краків, посувається далі в напрямі Люблина, що став тепер осідком польського уряду.

СПІР ЧЕРЕЗ „АТЕНІЮ".

ЛОНДОН. — Перший лорд адміралїції, Винстон Черчіл, подав у парляменті, що досі ще не знати про долю 125 осіб, пропалих при затопленні пасажирського корабля „Атенія". Він далі подав, що не уляє ніякому сумнівові, що корабель затопила німецька субмарина без попередження.

БЕРЛІН. — Німецьке командування рішучо далі заперечує, щоб „Атенію" затопила німецька субмарина. Німецька преса подає 17 питань у цій справі, на які вимагає відповіди від лорда Черчіла. І каже, що коли „Атенія" затонула через субмарину, то через англійську субмарину і на приказ Черчіла.

ЗАТОПИЛИ ТРИ НІМЕЦЬКІ КОРАБЛІ.

ЛОНДОН. — З англійських комунікатів виходить, що англійська фльота затопила досі три німецькі товарові кораблі.

„БРЕМЕН" УРЯТУВАВСЯ.

БЕРЛІН. — Німецький великий корабель „Бремен", що був недавно виїхав з Ню Йорку, має бути, як подає німецьке командування, в одній з невтральних пристаней.

ІРАК ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ПАРИЖ. — Преса подає, що уряд Іраку зірвав з Німеччиною дипломатичні зносини.

ЖИДИ ПРИ АНГЛІЇ.

ЄРУСАЛИМ. — Палестинські жиди будуть боротись у новій війні по стороні Англії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОРА ДІЯТИ!

Український нарід уже не тільки свідомий слушности своїх прав, але й повний віри, що він їх дібється. Соборна Українська Держава — це вже не мрії вибранців народу, поетів чи письменників. Це вірування десятків міліонів українців. Це політична платформа українських партій. Це те одне, довкола чого є нині обєднаний увесь український нарід.

Досвід минулого нас навчив, що української держави не буде можна виблагати апелями до гуманности і справедливости, ні не можна буде її дістати льояльністю супроти тих наших ворогів, що розшарпали нашу землю, ні ріжними торгами з ними й уступками з нашого боку. Наша держава зродиться у крові так, як це заповідали нам наші поети-пророки. Так воно станеться, але ми не знаємо ні дня, ні години, коли настане це здійснення. Знаємо тільки, що процес творення цієї нашої держави вже давно почався. Українська державність, що зродилась у крові підчас світової війни, ворогами придушена, але не вибита з серця міліонів українського народу, що сьогодня ще твердше вірить, ніж бувало, що мусить настати новий момент нового відродження і здійснення ідеалу української нації. Нова світова війна, що отсе зачалася, є заповіддю, що такий новий момент наближається. Супроти цього треба нації повести себе в такий спосіб, що вказував би на те, що перед нами стоїть у цілій своїй величі справа Української Держави. Ми завжди ждали на цей момент і завжди боялись того, що він застане український нарід неприготованим, а зокрема, що наша іміграція не буде готова відіграти відповідну ролю в обороні інтересів української нації. Тепер не пора над тим розводитись. Тепер пора тільки — діяти.

В Европі ллється кров. Маймо на увазі, що ллється й українська кров. Американське радіо передає нам, що в польській армії боронять Польщі також українські вояки. Але подало й те, що поляки у Львові, чи там у Галичині, ще й у тих критичних часах вішають українців. Коли так, то й не диво, що Польщі треба аж гарматами змушувати українських жовнірів до її оборони. Одно певне, що український нарід уже кладе нові величезні жертви крови за те, що є привязаний до своєї рідної землі й своєї віри. Наш обовязок є тепер допомогти, щоб ті жертви не йшли намарно. Бо й про ті жертви ріжно будуть писати в Америці вороги визволення українського народу. Тому треба тепер нам усім, включно з нашою освіченою молоддю, добре дбати, щоб уже тепер, з самого початку не ширились в Америці через пресу і радіо фальшиві інформації про визвольні змагання українського народу. Наші вимоги справедливі. Ніяка демократія не може їх не визнати слушними. Тому виявляймо їх усюди і зараз.

О. С.

БІЛО-ЧЕРВОНА РОСІЯ

Деякі наївні українці, особливо з лівих, досі розріжняють білих росіян від червоних, мовляв, перші теж вороги большевизму, отже з ними нам по дорозі... Що соціялісти російські не є жадні вороги большевизму, цього й доводити не треба. Скрізь, в Еспанії, у Франції, в Україні, вони виступають по стороні большевиків. Але таксамо й білі росіяни правого крила, на яких хотілиб опертися гетьманці, теж не є жадні противники большевизму. Не говорю вже про російських лібералів з їх органом „Последнія Новости" в Парижі (з Мілюковом), які хоч і управляють опозицію супроти большевизму, то в квестіях імперіяльних і українських завжде по стороні большевизму... Тут хочу сказати пару слів про російських монархістів.

Здавалосяб, що вже ці царофіли повинні би були бути невблаганими ворогами Сталіна. Показується, що ні... Є така група російських монархістів, „младороси", з її чоловим публіцистом князем С. Оболенським і з її органом преси „Бодрость". І ось, що пише той князь у тій „Бодрості" (ч. 233): „Багато тяжких і страшних річей зайшло на московській землі... Але обік того є й інші речі. Російське життя насичено кольосальним імпетом імперіяльного державного будівництва... Сотки росіян, гнані своїм дідичним державницьким інстинктом, ідуть кольонізувати Далекий Схід, нові повітряні шляхи перетинають мапу евразийських рівнин, обертаються тяжкі колеса незмірно складного, з таким трудом зібраного большевиками державного механізму... Достойники совєтські торгуються з Заходом за кожну дрібничку світового престижу та імперіяльних інтересів великої країни. Державний інстинкт комсомольців, що будують нові міста російські... Державний інстинкт Молотова, що відповідає Европі". Все це радує цього князя і він тягне далі: „Ми за те, щоб Молотов розмовляв з Европою мовою, гідною Росії; ми за те, щоби при Чан-Ку-Фіні або Буй-Норі, чи деб там не було, перемога була по стороні маршалів совєтського союзу"...

Одним словом, білі монархічні росіяни горою стоять за єдину й неподільну велику російську імперію... Другий автор з тоїж групи доводить, що Совети — це властиво давня традиція царської Росії, а що теперішні Совети — не з царем, а проти нього, це велике і трагічне непорозуміння, яке найшвидше треба усунути: „Совети — пише він — конче потребують царя... Советський режім не може обійтися без монархії... Лише з царем советський режім осягне свій внутрішній сенс" (ч. 232).

І справді, чого бракує Советам, щоби стати давньою царською монархією? Дич там така сама панує і некультурність, як за царів... Сваволя і деспотизм, як за царів... Глум і наруга над людиною, як за царів... Безправність людности, як за царів... Експльоатація тої людности, таксамо як за царів, лише ще сильніша й гірша... Всесильність панівної бюрократії теж однакова, і навіть самодержець всеросійський теж сидить на троні, лише що цей трон називається інакше і цар не називається царем, лише секретарем компартії... Дати цю назву, і стара царська Росія встане як жива...

Нема що й казати, що ціла та біло-червона банда російських імперіялістів крайно ворожо відносяться до України. Недавно той самий князь С. Оболенський, на спілку з одним зросійщеним французом, Брежі, видали книжку по французьки про Україну під заголовком „Україна, московська земля" (L'Ukraine, terre russe). В тій книзі вони доводять, що ніякої України нема, ні української мови, ні культури, ні народу, а все це — частина єдиної неподільної Росії, до якої й повинна належати вічно Україна...

Варто до тих політиків приглянутися, бо росіяни мають своїх агентів у нас, серед лівих і правих. Час уже переконатися, що нема таких росіян, з якими булоб нам по дорозі. Такі росіяни не існують у природі. Тому там, де йде про посідання України, білі, рожеві, чорні й червоні москалі йтимуть завжди одною лавою проти нас.

Чи багато гинутиме людей у цій війні?

Подібно, як перед першою світовою війною, так і тепер знавці ріжняться під оглядом того, чи багато людей гинутиме в цій війні, чи ні. Одні з них твердять, що люди гинутимуть дуже. Інші кажуть, що менше, ніж у котрійнебудь попередній війні.

Аргументи за те, що гинутиме багато, є такі: Люди винайшли смертоносні машини такі страшні, про які важко собі уявити. Є нині в ужитку вже не лише звичайні скорострілі, але скорострільні гармати. Бомби і гранати мають нині далеко сильнішу силу, ніж у минулій війні. Крім того повинаходили страшні трійливі гази, які, теоретично кажучи, одною пляшкою моглиб утруїти ціле місто.

Аргументи, що твердять проти великої смертности, такі: Хоч люди винайшли страшні смертоносні машини, то винайшли водночас способи, як ховатись перед ними. Проти газів винайшли газові маски. Проти бомб і гранат винайшли глибокі цементові схоронки. Щодо повзів і літаків то це є радше доказом малої смертности ніж великої.

Бо уявім собі битву нинішньої „залізної кавалерії", в якій виступає з одного боку 500 повзів і з другого 500. Це булаб страшна битва й на вид дуже імпозантна. А всетаки у ній буде відносно мало випадків у людях. Бо кожний повз не всилі змістити більше як кількох вояків. Уявім собі, що в кожнім повзі є 4 особи і що в тій битві згинули майже всі повзи одного і другого боку. Всетаки загальне число вояків виноситиме коло 4 тисяч. А ми знаємо, що в попередніх війнах у більших битвах гинули десятки, а навіть сотки тисяч вояків.

Подібне можна сказати і про повітряні битви, в яких для прикладу можна теж узяти 500 бомбовиків з одного боку і 500 з другого. Це теж буде страшна битва. А проте, навіть колиб майже всі бомбовики згинули, то лиш кілька тисяч вояків утратить життя.

Щодо газів, то, як сказано, люди винайшли також проти них охорони, а саме, газові маски. Але, як твердять знавці, сам газовий напад не такий уже страшний, як це теоретично виглядає. Правдою є, що люди винайшли такі страшні гази, що одна пляшка моглаб витруїти ціле місто. Алеж бо населення цілого міста не є скупчене так густо, щоб газовий плин одної пляшки міг ціле населення обхопити. Щоби покрити ціле місто тим газом, треба булоб його соток тон. Далі треба булоб тисяч літаків, щоб той тягар перевезти.

Перед першою світовою війною також теоризували, що машиновий кріс вистрілює 260 разів на мінуту; кожна куля, приблизно, може перебити крізь пятьох вояків. Теоретично виходилоб, що кожний машиновий кріс на мінуту може застрілити 1,300 вояків. За годину 78,000, а за добу може один машиновий кріс вигубити цілу, найбільшу армію. А ми знаємо, що в останній світовій війні треба було вистрілити приблизно міліон куль, щоб убити одного вояка.

Статистика потверджує, що відсотково до числа учасників у боях минулої війни менше гинуло, ніж у старосвітських війнах, коли вояків уставляли напроти себе в рядах, вони вистрілювали раз зо своїх крісів, а опісля проколювали себе ножами, багнетами, чи сікли мечами. Статистика ствердила, що в останній війні відсотково Америка далеко менше втратила, ніж у громадянській війні. На тій основі деякі знавці твердять, що і в теперішній війні буде ще менше смертних випадків, ніж було в минулій.

Найбільше гинутиме вояків у часі наступу на укріплення, а також гинутиме багато цивільного населення в часі бомбових наїздів. Але й до того з часом люди привикнуть, як показала еспанська війна, навчаться ховатись перед бомбами й відсотково мало їх гинутиме від повітряних наїздів. Зате ці бомбові наїзди матимуть поганий вплив на загальне життя міст. Усякий рух готів бути спараліжований: міста у великій мірі опустіють і наступить загальний занепад нашої цивілізації. Багато шкід завдадуть також усякі пошесні хворобі.

ДАЛІ СУДЯТЬ

Ще надійшли до нас українські часописи з української землі під Польщею. Розгортаємо їх і бачимо, що в Польщі, навіть у тому часі, коли вона була на передодні війни, польські суди ревно працювали далі над тим, щоб заповнювати тюрми українською молоддю. „Діло" з 22. серпня подає, що польський суд у Чорткові, перевівши тайну розправу, присудив по 3½ р. вязниці Василеві Шпикові, Івані Леганчукові, Сильвестрові Шевцеві, Павлові Федорковому, Миколі Морозові, Михайлові Музичці і Марії Вітівій за те, що належали до Організації Українських Націоналістів. Цікаві були вислідки предсідника трибуналу. Він підкреслював, що підсудні вступили до О.У.Н. „у часі великого міжнародного напруження, в якім то часі всі громадяни повинні бути якнайбільше спокійні, щоб не наражувати держави на школу, а тимчасом обвинувачені те спокійно перевали і тому треба було їх покарати 3 і півлітньою вязницею за саму приналежність до О. У. Н.".

За події підчас панахиди.

У Самборі засудив польський суд Евфрозину Кендзерську і Степана Кузика на кару 10 місяців вязниці, Михайла Бойка, Розалію Хому й Осипа Петровського на 8 місяців вязниці, а 9 інших осіб на кару від 6—8 місяців.

Шість місяців за „українізування назвищ".

Польський суд у Бережанах засудив о. Остапа Стерніжка з Зарудець на 6 місяців вязниці за українізування назвищ. Суд оперся у своєму рішенні на тому, що у книгах було вписане один раз назвище „Мацьковскі" та не повірив свідкам оборони, що батько і вся рідня того селянина була вписана в книгах як „Мацьковський".

За приналежність до ОУН та агітацію серед війська.

Той самий суд у Бережанах засудив Івана Сеньовича на 5 років вязниці за приналежність до ОУН та поширювання кличів цеї організації між українцями, що служать у польському війську. За приналежність до ОУН засудив той суд ще Василя Маркова та Омеляна Бучинського по 8 років вязниці, Т. Кобеля на 15 років вязниці, а Івана Липного на рік вязниці.

Карел Чапек.

ГОРДУБАЛ

КНИГА ПЕРША.

12)

Перед Юраєм стелиться рівнина, сум його обгортає, це зовсім як море, що там! що там! Обертається до гір: ех ви, також і вас рівнина заїдає, робити овс малими й дурними; але йти на гору, товаришу, це принаймні побачиш, що то є земля! Тут Юрай уже не може далі витримати, біжить до села й лишає Степана з цілою його розкішю. Подивлюсь на жита, думає, але біжить годину, а гори все ще десь далеко! та й спекаж тут, ані вітрець не повіє — отсе маєш твою рівнину. Тільки ц—ц, а вже ми були на краю світу. Хтоб сказав, що Степан мене так далеко завезе? Бистрі коні має Поляна: куди його, пане, з ледачим конем?

Гордубал біжить уже добрих дві години, а тут нарешті край села; цигани, така голота, валяються між блекотою та дурманом, а це вже й кузня при дорозі. Гордубал спиняється, щось йому приходить у голову: гей, Поляно, я тобі покажу! І вже вступає до кузні. Гальо, майстре, зробіть мені гак, ну, який гак: гак як клямку, до дверей гак, почекаю на нього. Коваль не пізнає Гордубала, темно тут і за міхом не видно. Коли гак, то гак; і кує гак, як грім. А що, ковалю, добрі коні має Гордубалиха? О, коні як чорти, але панські; до праці не годяться, вуйку. Але кувати їх, ге! два хлопи мусять цього гемона тримати.

Гордубал дивиться на той розпечений шматок заліза. Щось тобі принесу, Поляно, щось до господарства. А що може такий кінь коштувати, ковалю? Покарай мене Біг, відпльовується коваль, хотять за нього вісім тисяч! Стільки грошей за коня! Почне кульгати, холера, що тоді маєш? Ліпший уже гуцульський коник або такий важкий кінь, зад як вівтар, а груди як орґан — такі бували колись коні у дворі! але тепер — трактор! А дідич, кажуть, продає луки: нащо, мовляв, сіно, нащо коні — тепер маємо машини...

Гордубал покивує головою. Правда, машини — як в Америці. Мушу вважати, щоб Поляна не наробила дурниць. Прийдуть машини, а що тоді буде з кіньми? Ага, так бачиш; ні, ні, Поляно, не дам долярів на луку. Поле й корови, це щось інше, — машинами люди не наїдяться. Але на цім, мовляла, нічого не заробиш. Ого, хай і не заробиш, але маєш молоко й збіжжя. Так то воно.

Гордубал вертається додому й несе ще гарячий шматок заліза. Поляна мабуть варить обід; і Юрай крадеться по сходах до горища й прибиває гак до внутрішнього боку дверей. Так, ще сюди одне кільце. По сходах виступає Поляна, морщить брови й дивиться, що це, що це там Юрай прибиває, а що, спитається? Не питає, лиш уперто дивиться. „Вже готово, Поляно", бурчить Гордубал. „Прибив тобі лише так, щоб ти могла зачинитись".

IX.

Якось по дурному це йде, Юраю: ходиш подворі, поглядаєш і не знаєш, що робити. Плекати капусту? Це не праця хлопа. Сипати курам? Годувати свині? Ат, бабська праця. Всі дрова вже напиляв і порубав, справив пліт, це й те зробив із полін; байдикуєш, як старий Кирило, що там надворі в Михайла Герпака меле на порожно бородою. А сусідки поглядають, отсе так гарний ґазда, руки в кишенях і позіхає, а бодай же тобі челюсть випала!

Там долі на луках — є Маня: що там? Не балакати з кіньми та й годі. Будь собі там сам, що мені рівнина? Подивись на нього: наймит, невідомо звідки взявся, а буде мені командувати, те й те маєш роботи, господарю. А бач, зроблю: не потребуєш мені казати, коли це з дерева, то зроблю. Давніше — ліс рубати; та кажуть уже дерево не продається, гниє в лісі, тартаки стоять.

Господи, хоч іще один раз корови пасти! Не дві корівчини; це булоб людям на сміх, а дванацять коров, та гнати їх аж на Воловий Хребет, у руці сокира на ведмедя. І ніхто не скаже: не балакати з коровами. На худібку треба ґукати.

Та Поляна ані чути не хоче — мовляла, вісімсот корон дасть тобі різник за корову й ще тобі ласку робить. Та що різник — для себе плекав би чоловік маржинку; та коли не хочеш, добре. Гроші в долину ґатити тобі не буду.

Або запрягти корови до воза та їхати в поле за снопами. Чоловік іде, йде, одну руку на ярмі, ґей! О-гов! Ніякого спіху, лише стільки, скільки корови осилять. Ані в Америці я не звик до іншого кроку: лише так, як корови йдуть. А потім зо снопами в долину, колесо стримувати за шпиці, цілий навантажений віз тримати в руці — слава Богу, чоловік хоч знає, що має руки. Це, Поляно, хлопська робота. Ах, пожалься Боже, яка шкода — тільки руки чоловікові змякнуть; а які це знамениті руки, тверді, американські.

Щож, Поляно, в тебе то біжить, ти все маєш що робити, тут кури, там свині, там щось у коморі, але хлопові сором стояти при плоті. Колиб ти хоч сказала: послухай, Юраю, те й те ти міг би зробити; але ти, як колючка; не можна з тобою ані побалакати. Я міг би тобі розповісти — хочаб це: в Америці, Поляно, вільно хлопові замітати, посуду мити й підлогу витирати, а не мусить соромитись; добре ведеться жінкам в Америці. А ти — хмуришся, як тільки візьму щонебудь до рук, не годиться це, мовляла, будуть люди з тебе сміятись. То що, хай сміються, дурні. Роблю щонебудь у стайні, напуваю коні — знов хмуриться Степан: не балакати з кіньми та й годі. Та й взагалі хмуриться, мало не зїсть мене тими очима. Ані з господинею не говорить, ледве уста відчиняє, тільки тими очима... Має злість, зо злости ввесь пожовк, сам себе жере. Поляна його також боїться, каже: Піди, Гафійко, скажи Степанові, хай зробить те й те, спитай Степана про те й те. Гафійка його не боїться. Вуйку, скаже йому, а він погойдає її на колінах, так, Гафійко, скаче жеребчик, а так біжить кобила — й співає; а як кого побачить, то начеб йому заціпило, й уже залазить до стайні.

Гордубал чухає потилицю. Чорт його знає, мене Гафійка боїться. Грається, грається, а як тільки підійду — кінець, ока з мене не спускає, й зараз ґеть. Ну, біжи собі. Ей, Гафійко, вирізав би тобі цяцьки, лиш колиб ти сперлась мені на плече й дивилась — йой, що це буде? А скількиб я тобі міг розповісти про Америку, дівчино: мурини там живуть і таких машин — та Бог з тобою, Гафійко, йди собі за тим своїм Степаном. Не штовхай її, Поляно, биттям нікого не приручиш; але колиб ти якнебудь до мене сіла, колиб ми обоє поговорили, то прийшлаб і Гафійка й послухалаб, оперласяб о моє коліно ліктем — байдуже, про щоб я говорив, з отвореними устами дитина слухалаб. Щож, може зимою, коло печі...

(Далі буде).

• З ДНЯ •

ЖИТТЄВІ ЗАКРУТИ.

На днях принесли часописи вістку, що вченим удалось відкрити бакциль ревматизму, відлучити його від решти здорових клітин і так його винищувати. Іншими словами, знайшли лік на цю страшну недугу, на яку вмирають річно сотки тисяч людей, малолітніх, дорослих і старих. Про це відкриття повідомив медичний світ професор С. А. Грін з Лондону на медичнім зїзді в Ню Йорку. Вбивати муть цей бакциль, не нарушуючи інших здорових клітин, при помочі нововідкритого, майже чудодійного ліку, званого „сульфаніляміду". Це відкриття викликало велике враження й знавці твердять, що воно матиме величезний вплив на лікування серцевих хворіб, які викликує власне той мікроб ревматизму.

ІНШІ ВІСТКИ.

А в той сам час у тих самих часописах є подані вістки з війни, в яких читаємо, що на фронті ведуться гострі битви, гинуть тисячі людей. Здається, нема в тому поступованні людей ніякої льогіки. З одного боку вони напружують усі зусилля, щоб урятувати при житті хоровитих людей, а з другого напружують усі зусилля, щоб позбавити життя тих, що є в найкращім віці і тішаться повним здоровлям.

ЗАКОН ПРИРОДИ.

Що в цьому нема льоґіки, признає кожний: і той геннерал, що веде своє військо на смерть і той професор Грін, що винайшов лік на недугу ревматизму. Чомуж люди так нельогічно поступають?

Виходить, що хоч люди мають власну свобідну волю, то та їх воля є таки обмежена і вони мусять ділати так, як їм приказують якісь вищі, елементарні сили. Виходить далі, що війною керує елементарна природня засада „пережиття сильнішого". Тією засадою природа застерегла собі право змушувати все живуче уліпшувати себе, ставати сильнішим, або гинути.

ЯКБИ ВСІ ПОДАЛИ СОБІ РУКИ...

Увявім собі, що всі народи подали собі руки і рішили не воювати. Що вийшлоб з того? В спокою вони розмножилисяб так, що осягнулиб свій питомий, найвищий щабель густоти. Фактично вже нині деякі краї осягнули той щабель і не помножуються більше, лише стоять на місці, а навіть зменшаються. До них належить Франція, скандинавські краї, а навіть Анґлія. Німеччина й Італія штучно піддержують зріст свого населення і хоч осягнули певні успіхи, то ті успіхи в пропорції до вложеної пропаганди і заохоти є малі.

КВЕСТІЯ НАРОСТАЮЧИХ ПОКОЛІНЬ.

Спинення розросту людей булоб знаменитою розвязкою в осягненні сталого миру. Коли ж бо на перешкоді тому стоїть сама природа. Вона там, на другому боці, в потенціональному світі, має ще в запасі міліони міліонів людей, які чекають своєї черги, щоб народитись на світ і на цьому трохи пожити.

Бажання живучих, жити найдовше й не робити на тім світі місця тим, що стоять у черзі, щоб народитись, так виглядає, має трохи себелюбний підклад. Живучим байдуже за тих, що по другому боці. Щоб лиш нам тут побути якнайдовше, думають вони. Природа мабуть передбачила це наше себелюбство і впровадила умови, що найдовше може жити, індивідуально, чи збірно, лиш той, хто виявить себе найздібнішим і найсильнішим.

ЗДІБНІСТЬ.

Правда, здібність і сила можуть проявлятись у найріжнороднійших формах. Як каже гумористично на ту тему Іван Франко в „Лисі Микиті", всі звірі бороняться ріжно. Одні зубами і пазурами, інші бистрими ногами, інші рогами, інші розрідною силою, інші зором, а ще інші розумною головою. Та всетаки ту здібність кожний звір, коли хоче пережити, мусить десь виявити.

Те саме з народами. Одні переживають у той спосіб, що хоч їх давлять і вигублюють, вони так плодяться скоро, що покривають утрату. Інші бороняться своєю відвагою і воєнною штукою, інші своєю розумною і далекозорою дипльоматією, і т. д. Ті, що не вміють виявити бодай одної з тих примкет, пропадають.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Гартфорд, Конн. — До жертв, проголошених у „Свободі" з 21. серпня, додати: М. Данилів $5, Д. Савяк $2, а по $1: П. Драпяк, Л. Данилюк, Е. Дзят.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 10. вересня, в 12. годині вполудне, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти і вирівняти свої залеглости. Таксамо проситься членів прийти на ці збори, бо будуть важні справи до полагодження. — Микола Задерецький, предс.; Стефан Морозович, фін. секр.; Іван Жук, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Зап. Січ, від. 367., відбудуться 12. вересня 1939, в галі церковній, 303 Годсон Еве., в год. 7:30 вечором. Проситься всіх членів явитись на зборах та вирівняти свої залеглі вкладки. Треба нам вирівняти всі рахунки вкладок, щоби контроля могла як слід здати своє справоздання. Старaймося також приєднувати дітей до Союзу і старших. — Микитинський, Лиско, Дмитрів.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться у вівторок, 12. вересня, в годині 7. ввечір, в гали церковній. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Проситься тих родичів, котрі ще не мають вписаних дітей до У. Н. Союзу, щоби вписали сего місяця. — М. Куба, секр.

ГВАЙТСТОВН, Н. Й. Мітинґ Тов. „Просвіта", від. 129., відбудеться в суботу, 9. вересня, в 8. год. вечором, в домі тов. Стелі Левіцької, 149-17 16 Rd. Обовязком всіх членів прибути на цей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару після статуту. — М. Мокало, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375., відбудуться в неділю, 10. вересня, в год. 12:30 пополудні, в домі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Обовязком кожного члено є явитись на ці збори. Будуть важні справи до вирішення. — Уряд.

ТОВАРИСТВО ДНІСТЕР, ВІДДІЛ 361 У. Н. СОЮЗУ,

подає до відома всіх членів і членниць, що адреса касієра відділу, Івана Галичина, є тепер така:

JOHN HALYCHYN,
329 EAST 5th ST., NEW YORK CITY.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ МАКСІМ ВЕҐАН.

Відомий з оборони Польщі в 1919-1920, рр., командує нині французькими військами в Сирії.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ДІТРОЙТ, МІШ.

З діяльности С. У. А. в Дітройті.

Перший День Української Жінки, що відбувся в неділю, 20. серпня б. р., оставив назагал дуже гарне враження.

Членки С. У. А. в Дітройті дуже раді, бо цей „День" дав їм моральне вдоволення, а рівночасно матеріяльну користь на українські цілі.

Про перебіг цього святочного Дня не пишу, а спинюсь на посвяточних подіях. З нагоди, що пані Олена Штогрин гостила в Дітройті на Дні Української Жінки, філія С. У. А. влаштувала два жіночі збори, на які запросила її промовити до жіноцтва.

Перші такі збори відбулися зараз по святі, в понеділок, 21. серпня, в Українськім Народнім Домі на західній стороні міста.

Пані Ірина Козаченко, починаючи збори, привитала більш як сотку учасниць, які прийшли послухати промови організаторки С. У. А. Між присутніми бачили ми теж жінок з Дірборн, Міш., які також збираються основувати відділ С. У. А.

По привіті говорила пані Штогрин добру годину. Учасниці зборів прислухались уважно до початків організаційного життя ріжних давніх племен для самооборони. Далі бесідниця перейшла до організації колишньої української держави, за княжих часів. Згадувала про жінок, які визначалися силою ума, що вміли в критичних моментах брати керму держави в свої руки. Спинилась опісля на організації „Просвіти" і Рідної Школи в краю. Говорила про ці високі вартости, які дали нашому народові ці установи.

Широко розповіла про организацію С. У. у краю, про його посвідомну працю над освідомленням і обєднанням українського жіноцтва по містах і селах. Згадала й про „Відродження", що працює над викоріненням алькоголю зпоміж нашого народу.

Довше спинилась на організації С. У. А. і говорила, що хоч нам здається, що він не проявляє такої великої праці, яку веде С. У. у краю, то всетаки жіноцтво, що згуртоване в С. У. А., за тих кільканадцять літ організаційного життя змінилось і поступило вперед та стало свідоміше. Вже виробилися жінки постійні й витревалі, що не могли би бути без організації. А це багато значить, бо такі саме жінки держать організацію.

Загально промова пані Штогрин була на організаційну тему. Була приступна і щира, не штучна, тому жіноцтво було тут по душі.

Кінчаючи, бесідниця взивала жіноцтво стояти непохитно в С. У., бути вірними українській справі і зміряти до кращої української будучини.

По промові ставлено бесідниці питання, в яких порушувано Всесвітній Союз Українок і його заслужених основниць. На ці питання пані Штогрин давала вичерпні пояснення.

Годиться згадати, що за ініціятивою пані Штогрин збори приняли ухвалу влаштувати просвітній вечір у честь української діячки і письменниці Уляни Кравченко, а дохід з цього вечора присвятити на видання її повісті „Хризантеми".

При кінці предсідниця зборів візвала присутніх до добровільних датків на світло для Народнього Дому. Зібрано $6.65. Збори закінчено відспіванням гимну С. У. А. і „Ще не вмерла Україна".

Секретарювала Ю. М. Шустакевич, а по англійськи записувала пані М. Байба.

Другі подібні збори відбулись у вівторок, 22. серпня, в Українській Хаті у Гемтремк, на яких зібралось поверх 150 учасниць. Зборами проводила голова філії С. У. А., пані Ганиш, а пані Хомяк секретарювала.

Тут знову присутні мали нагоду прислухатись до промови пані Штогрн, яка меншебільше держалась організаційної теми, взиваючи членниць С. У. А. до солідарної праці для добра української справи. Знову були запити і відповіді, з чого було видно, що членки проявляють щораз більше зацікавлення громадською працею й організаційним життям.

На зборах принято також ухвалу, що всі відділи С. У. А. метрополії Дітройту в найближчій будучині спільно влаштовують просвітній вечір в честь Уляни Кравченко. Збори закінчено відспіванням гимну С. У. А. і „Ще не вмерла".

Не можна поминути факту, що День Української Жінки розбурхав дітройтське жіноцтво, бо ось пані Штогрин задержано ще на середу, 23. серпня, і за старанням 5. відділу С. У. А. з Н. Дітройту, при помочі пані Штогрин основано молодечий відділ С. У. А., до якого вписалось 18 молодих українських дівчат і жінок. Уряд молодечого відділу, який започатковує працю в С. У. А., такий: пані Ольга Бугай, голова; Марія Пінчас, писарка, і панна Софія Войтович, скарбничка.

Другий молодечий відділ основано у Гемтремку, про який не маю ще точніших інформацій, а тільки знаю, що такий відділ основано. Значить, що українське жіноцтво проявляє активність і життя.

Ніхто не міряє віддалі між відділами, тому метрополія Дітройту нараховує вісім відділів Союзу Українок Америки!

Тепер черга на жіноцтво з Дірборн, Міш., яке повинно озватись і ввійти в організацію С. У. А.

Закінчуючи цей перегляд життя по відділах С. У. А. в Дітройті, взиваємо українське жіноцтво Америки до громадянської праці, до організації, хоч під цю пору наші вороги відсувають нас на бік із світової плятформи, барикадують нам шляхи, та ми будьмо тією могучою рікою, яка підпливає і розвалює всі застави та пливе дальшим руслом. Гартуймо наші сили і вірмо, що й ми здобудемо належне місце у світі.

Ю. М. Шустакевич.

З МУЗИКИ

Грамофонові рекорди української співачки.

Недавно я мав нагоду почути більшу скількість українських грамофонових рекордів, які в Victor RCA наспівала відома в Дітройті українська співачка Стефанія Королишин-Цимбаліст. Усі ці рекорди були для мене незвичайно милою несподіванкою: виконання всіх творів як співачкою так і в фортепіяновому супроводі (Галя Цимбаліст) культурне й серіозне. Рекордовані твори, дарма, що нема між ними нічого з нашої новітньої музики, справжні жемчуги в порівнянні з пересічним „репертуаром" українсько - американських рекордів, врешті, технічна сторінка рекордів — дуже добра. На рекордах наспівані такі твори: Лисенка „Віють вітри" і „Чого вода каламутна" (з „Наталки Полтавки"), „Якби мені мамо намисто", „У перетику ходила", „Із юних літ"; Стеценка „Плавай, плавай, лебедонько"; Лопатинського „У півночі", „Горить моє серце", „Як я був молодий", „У неділю вранці"; Артемовського „Ой казала мені мати", врешті низка народніх пісень. Крім того три чужі пісні в українському перекладі: Шуберта „Баркароля", Мендельсона „На крилах пісні" та Гана „Полинулаб моя пісня".

Варто, щоб усі ті наші громадяни, котрі мають грамофонові апарати і люблять послухати свою пісню, познайомилися з рекордами Стефанії Королишин - Цимбаліст та їх купували. Один культурний український рекорд вартісніший, як десять рекордів цього сміття, яке під назвою „української музики" рекордують в Америці т. зв. „українські орхестри"!

Антів Рудницький.

АНҐЛІЯ ЕВАКУЄ НЕДУЖИХ З ЛОНДОНУ.

ПОЩО ЦІ ВПРАВИ?

Великанський чотиро-моторовий літак американської армії кидає на влучу 100-фунтову бомбу підчас лету на висоті 15,000 стіп понад Ленґлі Філд, у Вірджінії.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

СТЕЙПЕЛТОН, Н. Й.

З хрестин на народні цілі.

На хрестинах в Івана і Катерини Набережних, що відбулись 23 липня ц. р., гості серед веселої забави не забули про народню справу та зібрали $19.35. З того $10 вислано на дві радіопрограми, а $9.35 вислано через Обєднання на інвалідів. Зложили: І. і Катерина Набережні $2; по $1: Тіцькі, Грицаки, Окрепкі, Стичаки, В. Ґиба, С. Зера, Слободзяни, Романові, Монастирські, Валиґи, Реновичі; І. Ґеба 75 ц.; по 50 ц.: Марія Авґустишин, Марія Решетник, Московіти, пані Пей, Райнганті, Ф. Нетреба, І. Калуш, С. Торбан, Ятвин; Ф. Іваніцький 25 ц.; решта дрібними. Збіркою занялися: Юрій Левків і Григорій Манастирський.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

На Січовиків і втікачів Карпатської України.

В Ню Гейвен відбувся пікнік 6 серпня ц. р. і я зібрала на нім жертви для Січових Стрільців Карпатськкої України, що тепер перебувають у Подєбрадах. Зложили: П. Василик $1.05, С. Березіцька $1; по 50 ц.: К. Стасюк, Г. Ґвіздь; по 25 ц.: О. Плутовський, В. Фурс, Ю. Бурбела, І. Підлісний, Н. Кісіль, В. Березіцький, О. Ґіва, Т. Куць, К. Венечук, Т. Матвійчук; дрібними 45 ц. Разом на українсько-литовськім дні зібрано $6.

На „католицькім дні", 13 серпня ц. р., зложили на ту саму ціль: Степанія Кундис $2; по $1: Софія Саґан, о. Баландюк, О. Мерещак, І. Радзіх; М. Студент 25 ц.; дрібними 10 ц. Разом $6.35.

На зборах товариства св. Єлени в Ансонії зложили на ту саму ціль по 50 ц.: Анастасія Гранотий, Анастасія Кулявець, Анастасія Короташ, Марія Піркот; по 25 ц.: Анна Наджога, Марія Табака, Анна Хировська. Разом $2.75.

Всі три збірки виносять $15.10. А від себе я докладаю $8.25. Цілу суму, $23.35, вислано через Обєднання на призначену ціль.

Агафія Бундзяк.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

$200 на народні цілі.

Центральний Комітет міста Пасейку й околиці на своїм засіданні 19 серпня ц. р. ухвалив вислати через Обєднання $200 на такі народні цілі: На збігців з Карпатської України $100; по $20 на: Музей Визвольної Боротьби в Празі, Рідну Школу, інвалідів, політичних вязнів і визвольну боротьбу. Гроші вислано.

За уряд Центрального Комітету:

Петро Головачук, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На Рідну Школу.

Член Тов. „Дністер", 361 від. УНС, жертвував український обрус на стіл до згаданого товариства. З того обруса прийшло $19.40, котрі переслано через Обєднання на Рідну Школу.

П. Кучма, секр. Тов. „Дністер".

КЛІВЛЕНД, О.

Збірка на старий край.

Василь Женчак переслав через Обєднання $8 на старий край. Ті гроші зложили: Задорецький, д-р Михайленко (мол.) по $1; по 50 ц.: пані Волянська, М. Кравчишин, В. Женчак; решта дрібними. Гроші призначено по $4 на інвалідів і Рідну Школу.

ДІТРОЙТ, МІШ.

$355 на потерпілих Карпатської України.

Йосиф Масляк переслав через Обєднання $355, призначені для потерпілих і ранених з Карпатської України, яких вваже президент А. Волошин. Ці гроші це чистий прихід з пікніку, який відбувся 18 червня ц. р. заходом відділу 42 Організації Оборони Лемківщини, при співучасті всіх українських місцевих організацій і парохій.

ВЕСТ ІСТОН, ПА.

З ювилею на народню ціль.

В неділю, 20 серпня ц. р., громадяни Захарій і Марія Загачевські святкували 25-літній ювилей свого подружого життя. Того дня їх діти і свояки справили їм приємну несподіванку, на яку прибуло поважне число гостей. Гості гарно забавлялись і складали щирі бажання ювилятам.

Наконець забрав слово п. Колодруб та сказав, що при такій нагоді не слід забувати про потреби рідного краю, зокрема про тих геройських Січовиків Карпатської України, що тепер ранені, або десь на вигнанні. Збіркою занявся п. В. Боднарський. Зложили по $1: З. Загачевський, І. Милимук, М. Колодруб, А. Соколоф; І. Терлецький 75 ц.; по 50 ц.: Г. Яворський, В. Боднарський, І. Загачевський, Е. Богуцька, С. Возьний; по 25 ц.: В. Мацько, А. Мацько, І. Мацько, А. Колодруб, І. Богуцький. Разом $8.50, які вислано через Обєднання раненим Січовикам Карпатської України.

Михайло Колодруб.

ДО СЕСТРИЧКИ

Ти, сестричко чорноброва,
Чом сумна?
Куди ходиш, за чим бродиш
Так сама?

Чи твої квітки не цвили
В городку?
Або хлопці обманили
У садку?...

Як твої квітки не цвили,
Не журись,
А на хлопців матусенці
Пожались.

Ні, сестричко, твої квіти
Все цвитуть,
Й хлопці не баламути,
Хоч гудуть!...

Ой, знаю я, сестричко,
В чім діло...
Відвела ти миленького
За село.

Пішов і він, щирий друг мій,
Ладитись,
Як боротись з вороженьком,
Як мститись!

Пішов і він, сіромаха,
Все лишив...
Щоб прогнати вороженьків
З рідних нив.

Пішов і він в темну нічку
Без жаху,
Де шаліє лях проклятий
Зо страху...

Ти, сестричко, отри сльози,
Шкода сліз...
Воркотять вже кулемети,
Грай й кріс.

Піду і я... Ти, сестричко,
Полишись
Та за волю України
Помолись!

Дубнянин.

Неможливо.

„Слухай Марійко", — каже господиня до служниці — „я бачила, як ти цілувалася з листоношем не лише рано, але й вечором! Мене ні трішки не здивувало, колиб ти робила те саме з молочарем".

„Алеж, прошу пані" — відповідає Ольга — „молочар приходить лише раз на день!"

Зворот.

— Уявіть собі, який це лайдак, той її новий зять. Зараз після вінчання натягнув її на пять тисяч злотих.

— І не звернув?

— Звернув, звернув... доньку.

ЯК ДЕЯКІ ЛЮДИ ЗНАХОДЯТЬ ЩАСТЯ.

У вересні 1936 р. 20-літній Чарлз Е. Ґрей у Пенсакола, Флорида, зайшов до крамниці Річарда Гендерсона і попросив, щоб той дав йому на кредит цигареток. „Я тобі продам цілу крамницю", відповів Гендерсон. „Як я можу купити крамницю, коли хочу купити пачку цигареток на кредит?" — відповів хлопець. „Ти не потребуєш ґотівки. Бери крамницю і будеш мені платити 10 долярів місячно". „Добре", сказав Ґрей, не знаючи ще, чи це не жарт. Гендерсон узяв капелюх на ґолову і вийшов. Від того часу Ґрей не бачив його більше. Але бизнес ішов йому добре, він його побільшив і переніс крамницю до три рази більшого будинку, купив автомобіль і одружився. Гендерсон не зголосився до нього навіть по першу десятку, яку хотів діставати що місяця.

Моторизація.

— Пане, минулого тижня я купив у вас ковбасу і знайшов у ній кусок гуми із самоходу.

— Це найкращий доказ, пане, що сьогодні самохід усоди випихає коней.

Наші діти.

— Діти, мусите обмити собі личка.

— Це зайве, тето. Ми пізнаємо себе по голосі.

На селі.

— Люди! Чого стоїте та дивитися? Там чоловіка мало не вбють, а ви мов на загальні збори поприходили — щоб хоч один з вас слово писнув.

Нефортунне питання.

— Скажіть мені, пане,— говорить власник мешкання до носія, що носить меблі. — Чи ви є той Рипський, що має аж дванятеро дітей?

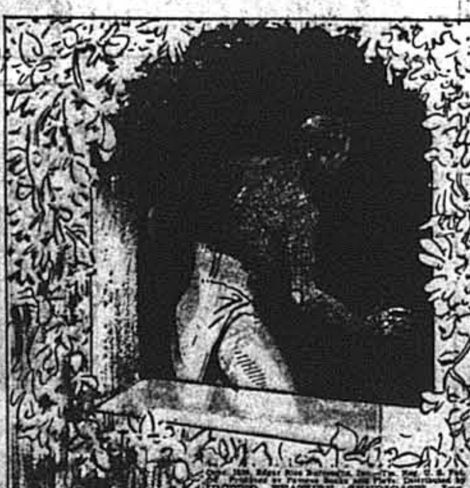
— Ні! Я є лише його помічник.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(74)

Спинившись над вікном, за яким був якийсь чоловік, Тарзан почав угадувати, що це за чоловік. Його бистре вухо почуло тяжкий віддих сплячого чоловіка, а його гострий нюх почув, що чоловік є пяний. Тарзан застукав до вікна, але чоловік не поворухався. Далі він переступив ногами крізь вікно і подавсь до середини.

Постоявши там хвилину, аж його зір привик до темноти, він почав розглядатись по кімнаті. Важко було щонебудь доглянути, бо темнота була велика. Тарзан мусів обережно посуватися, щоб не потрутити чогонебудь. Та він був заправлений до того, бо чуйности й обережности вимагало його життя в нетрах.

Втім він запримітив в одному куті кімнати ліжко, а на нім того чоловіка, котрого він занюхав був іще зо двору. Так, як догадувався Тарзан, чоловік спав твердим сном. Тарзан посувався далі і запримітив двері. Він подавсь до них і легко їх відкрив. Двері виходили на коридор.

Виступивши на коридор, Тарзан знов зупинився, щоб розглянутись як слід і провірити, чи не грозить звідки небезпека. З одного кута виходили якісь грізні голоси. Це продовжалась сварка між королем і його жінкою. Далі він почув якесь шамотіння і накінець роздався стогін якогось падаючого тіла.